

Никола Йонков Вапцаров – Моряка Патрон на Морското училище

Висшето военно-морско училище е едно от малкото висши училища в света, което носи името на свой възпитаник. През 1949 г. Никола Йонков Вапцаров от 26-ти випуск (1926-1932) е обявен за патрон на Морско училище. От тогава досега хилядите випускници на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ наричат себе си Вапцаровци и гордо носят Вапцаровския дух в Световния океан!

Защо точно Никола Йонков Вапцаров е патрон на Морско училище? Много са причините, поради които Никола Вапцаров е заслужил високата чест да бъде патрон на Морското училище (храм свещен, който всагда любов към Родина и народ), в което той израства като личност и творец, с гордост наречен от съвипускниците си Моряка.

Никола Вапцаров е роден на 7 декември 1909 г. в гр. Банско. Мотивиран от любовта към техниката и морето и по волята на своя баща Йонко Вапцаров, през 1926 г. той постъпва на обучение в Морското училище. В продължение на 6 години – до 1932 г., Никола Вапцаров изучава теоретичните основи на морското дело и овладява корабните машини и системи по време на плавателната практика на военните и търговските кораби.

Благодарение на голямата му любов към литературата, наследена от майка му Елена Вапцарова, и на вродения поетичен талант, Никола Вапцаров бързо спечелва любовта

Nikola Yonkov Vaptsarov – the seaman Patron of the Naval Academy

The Naval Academy is one of the few tertiary institutions in the world carrying the name of one of its alumni. In 1949, Nikola Yonkov Vaptsarov from the 26th graduating class (1926-1932) was named patron of the Naval Academy. Ever since then, the thousands of graduates of Nikola Vaptsarov Naval Academy call themselves Vaptsarov's followers and proudly carry Vaptsarov's spirit on the world ocean!

Why was Nikola Yonkov Vaptsarov chosen as patron of the Naval Academy? There are many reasons why Nikola Vaptsarov deserves the high honor of becoming the patron of the Naval Academy (a temple of knowledge, inculcating the love of Homeland and nation), in which he grew up as a person and artist, proudly called by his classmates The Seaman.

Nikola Vaptsarov was born on 7 December 1909 in the town of Bansko. Motivated by his love of technology and the sea, with the approval of his father Yonko Vaptsarov, in 1926 he was admitted to the Naval Academy. For 6 years – until 1932, Nikola Vaptsarov studied the theoretical foundations of seaman-ship and mastered ship's engines and systems during his sailing practice on board naval and merchant vessels.

Due to his great love of literature inherited from his mother Elena Vaptsarova, and his innate poetic talent, Nikola Vaptsarov quickly won over his classmates, commanders and professors, who fully supported the develop-

на своите другари, командири и преподаватели, които подкрепят развитието на неговата ярка личност и поетическа дарба, любовта му към морето и машините.

В „Морско училище“ Никола Вапцаров създава по-голямата част от поетичното си творчество, написва над 150 литературни творби. Особено популярни сред моряците са неговите произведения за морето и корабите, за моряшкия живот: есетата „Морето“ и „Спомени от миноносците“, импресии от параход „Бургас, пътеписите „Ключът на Суец“ и „За силно впечатлителните вход забранен“, стихотворенията „Рибарски живот“, „В кубрика“, „Жажда“, „Марш на 26-ти випуск на Морското училище“, „Моряци“ и мн. др. Като ярко и изключително смело литературно произведение можем да оценим и неговата реч, произнесена при завършване на Морското училище през 1932 г.

Литературните произведения на Никола Вапцаров са не само един висок връх в световната поезия за морето и моряшкия живот. Той внася нещо ново в световната художествена литература – сродява човешката душа с морето и машините!

Поетите са пророците на бъдещето! Никола Вапцаров се отличава със смелост и борбен дух, воюва срещу социалната несправедливост, със слово и дело се бори за свободата на своята родина и своя народ. Както и други поети и писатели със световна известност, борци за свобода и независимост, той е осъден от официалните власти за своите прогресивни идеи. Никола Вапцаров е обвинен по дело 585/1942, осъден и разстрелян още същия ден на 23 юли 1942 г. в гарнизонното военно стрелбище в София.

Гръцкият поет Арис Диктеос във „Вяра в човека“ пише: „Вапцаров се роди със своята смърт. Удивени, непосредствено след войната, съотечествениците му откриват сред себе си „едно почти неизвестно до този момент поетическо чудо“. Разстрелът на Ва-

ment of his bright personality and poetic talent, his love of the sea and machines.

At the Naval Academy, Nikola Vaptsarov created the main body of his art, over 150 literary works. His works on the sea and the ships, on seamen's life enjoyed the greatest popularity among mariners: the essays „The Sea“ and „Memories of the Destroyers“, impressions from the steamer Burgas, the travelogues „The Key of Suez“ and „For the Highly Impressionable, Entrance Prohibited“, the poems „Fishermen's Life“, „In the Orlop Deck“, „Thirst“, „The March of 26th Class of the Naval Academy“, „Seamen“, and many others. Another bright and extremely bold literary work is speech read by him upon his graduation from the Naval Academy in 1932.

The literary work of Nikola Vaptsarov is not only a high point in world poetry on the sea and the life of seamen. He brought something new to world literature – the union of man's soul with the sea and machinery!

Poets are the prophets of the future! Nikola Vaptsarov was characterized by his courage and fighting spirit, he opposed social injustice, with his poetry and his life he fought for the freedom of his homeland and his people. Like other world-famous poets and writers, fighters for freedom and independence, he was sentenced to death by the authorities for his progressive ideas. Nikola Vaptsarov was accused under case 585/1942, sentenced and shot the same day on 23 July 1942 at the garrison shooting range in Sofia.

Greek poet Aris Dikteos wrote in „Faith in Man“: „Vaptsarov was born upon his death. Amazed, soon after the war, his fellow country discovered among themselves „an almost unknown heretofore poetic miracle“. The shooting of Vaptsarov, after many months of torture, became the official confirmation of his righteousness, whatever content is placed in it.“

Poet Peter Tempest, England, in „An Inspired Poet“ shares: „Today Lancashire work-

пцаров, след многомесечните изтезания, се превръща в официално потвърждение на неговата правда, каквото и съдържание да се влага в нея.”

Поетът Питър Темпест от Англия във „Вдъхновен поет” споделя откровено: „Днес работниците в Ланкашир носят стиховете му в джобовете си. Аз слушах Вапцаров от устата на един работник в Манчестър. Чух обикновена тъкачка да говори с ентузиазъм за стихотворението „Завод”. „Да, тъкмо така е в живота” – казваше тя.”

Десет години по-късно Никола Вапцаров получава най-високо национално и международно признание! През 1952 г. Световният съвет на мира му присъжда най-престижното отличие – Международната награда за мир. През 1953 г. тя е връчена на неговата майка Елена Вапцарова на многохилядно тържество, на което участват поети и писатели от десетки държави. Текст на решението:

„Световният съвет на мира, като взема пред вид изключителния принос в делото на мира и дружбата между народите на българския поет и национален герой Никола Йонков Вапцаров, решава да му присъди за 1952 г. Почетната награда на мира.”

С цялата условност и риск за точна ста-

ers carry his poems in their pockets. I heard Vaptsarov from the mouth of a worker in Manchester. I heard an ordinary weaver talking enthusiastically about the poem „Factory”. „Yes, that’s exactly how it is in real life”, she said.”

Ten years later Nikola Vaptsarov received the highest national and international recognition! In 1952, the World Peace Council awarded him the prestigious award – the International Peace Prize. In 1953 it was handed to his mother Elena Vaptsarova at a ceremony attended by many thousands of people including poets and writers from dozens of countries. The text of the decision states:

„The World Peace Council, taking into account the exceptional contribution to the cause of peace and friendship between peoples of Bulgarian poet and national hero Nikola Yonkov Vaptsarov, decided to award to him the 1952 Honorary Peace Prize.”

At the risk of not providing the most accurate statistical information (until 2009 it was believed that the poet was translated into more than 50 languages and published in over 40 countries), according to the most recent data made public in the media in 2014, the works of Nikola Yonkov Vaptsarov *The Seaman* are translated in 92 countries into 64

тистическа информация (до 2009 г. доминираше схващането, че поетът е преведен на повече от 50 езика и издаден в над 40 страни), по най-нови данни, публично оповестени в печата през 2014 г., произведенията на Никола Йонков Вапцаров Моряка са преведени в 92 страни на 64 езика и се четат по всички континенти на Земята. Голяма част от преведените творби на поета са в билингвистични публикации (на български език и на чужд език).

През 1979 г. в България е учредена Международна награда за литература „Никола Вапцаров“, чиито носители стават известни световни автори от Виетнам, Гърция, Италия, Норвегия, Полша, САЩ, Франция и др.

Един от випуските на Морско училище, 48-и пореден випуск (1948/50/51 – 1953), носи неговото име – Вапцаровски випуск. Производството на офицерите в първо офицерско звание „лейтенант“ от 48-и випуск е на 23.07.1953 г. На тържествената церемония за обявяването на Вапцаровския випуск в чест на патрона на Морско училище участват майката на Никола Вапцаров баба Елена, заедно със съпругата на поета Бойка Вапцарова.

Официалната церемония по производството на випуска е на пирса на дивизиона „Охрана на водния район“ (ОХР) във Военноморската база, гр. Варна. Официалните лица и баба Елена Вапцарова се намират на юта на единия от базовите тралчици. В този паметен ден, от борда на военния кораб, Елена Вапцарова първа приветства випускниците и осиновява най-големия дотогава в историята на Морско училище 48-и випуск с над 350 възпитаници, давайки името на своя възлюбен син за патрон на випуска, останал в историята на морска България като Вапцаровският випуск!

languages and are being read on all continents on the Earth. Many of the poet's translated works are published in bilingual editions (in Bulgarian and another language).

In 1979, Bulgaria established the „Nikola Vaptsarov“ International Prize for Literature, whose laureates are prominent world authors from Vietnam, Greece, Italy, Norway, Poland, USA, France, etc.

One of the classes of the Naval Academy, 48th graduating class (1948/50/51 – 1953), bears his name – the Vaptsarov class. The officer commissioning ceremony of 48th class was on 23 July, 1953. At this official ceremony, when the class was named Vaptsarov's Class in honor of the patron of the Naval Academy, the mother of the poet Elena was a guest of honor, together with his wife Boika Vaptsarova.

The commissioning ceremony of the graduating class was on the pier of „Protection of the water area“ division in Varna Naval Base. The officials and Elena Vaptsarova are on the deck of one of the minesweepers. On this memorable day, from the deck of the naval ship, Elena Vaptsarova was the first person who congratulated the graduates and adopted the largest ever to graduate from the Naval Academy 48th class with over 350 ensigns, bestowing the name of her beloved son as patron of the class, which remained in the history of sea-going Bulgaria as Vaptsarov's Class!

Вапцаровският випуск (1948-1953) има изключително голям принос за развитието на Военноморския флот, Търговското корабоплаване, корабостроенето, морското образование и морската наука, националната икономика, българската дипломация, международния авторитет на морска България! Признателните Вапцаровци от 48-и випуск са изградили 5 паметника и паметни плочи в памет на своя патрон.

На името на Никола Вапцаров са кръщавани кораби, читалища, театри, творчески организации, училища. На сайта на Асоциацията на възпитаниците на Морско училище са изредени 84 училища в България, носещи името на Никола Вапцаров. Десетки паметници и паметни плочи са издигнати в негова чест, улици и площади носят неговото име.

На Вапцаровци и на Морско училище са посветени специални песни и маршове, които изразяват любовта на командирите и преподавателите, курсантите и студентите към училището, корабите, морето и родния бряг, тяхното родолюбие и самоотверженост в името на Отечеството. Сред тях са химнът на училището „Чеда сме ние на морето” (1935), няколко едноименни маршове и песни от различни автори на текстовете и различни композитори „Вапцаровци”, в това число и десетки творби, написани от възпитаници на Морско училище, вдъхновени от своя любим патрон.

С Указ на Президента на Република България от 6 юли 2004 г. в памет на поета моряк Никола Вапцаров на Антарктида е наречен връх на неговото име – Вапцаров връх (висок 410 м, координати 62°37'15" ю.ш., 59°54'25" з.д.) – разположен върху планинската верига Тангра, остров Ливингстън от архипелага Южни Шетлъндски острови.

За дарбата и поетичните приноси на Никола Вапцаров свидетелства и фактът, че за него са написани многократно повече литературни творби, отколкото той самият

Vaptsarov's Class (1948-1953) made an exceptional contribution to the development of the Navy, commercial shipping, shipbuilding, maritime education and marine science, national economy, Bulgarian diplomacy, the international prestige of the sea-going Bulgaria! The grateful alumni from the 48th class have built 5 monuments and memorial plaques in honor of their patron.

Ships, community centers, theaters, art organizations, schools have been named after Nikola Vaptsarov. The site of the Naval Academy Alumni Association lists 84 schools in Bulgaria, bearing the name of Nikola Vaptsarov. Dozens of monuments and memorial plaques have been erected in his honor, streets and squares are named after him.

Special songs and marches have been dedicated to the Vaptsarov class and the Naval Academy, which express the love of commanders and professors, cadets and students to the academy, the ships, the sea and the native shore, their patriotism and selflessness in the name of the Homeland. They include the anthem of the academy „We are sons of the sea” (1935), several songs and marches, all of them entitled „Vaptsarov's Class”, by various poets and composers, including dozens of works written by alumni of the Naval Academy, inspired by their beloved patron.

With a Decree of the President of the Republic of Bulgaria from 6 July 2004, in loving memory of the poet-seaman Nikola Vaptsarov, a peak in Antarctica was named after him – Vaptsarov Peak (height 410 m, coordinates 62°37'15" S, 59°54'25" W) – located on Delchev Ridge, Tangra Mountains, Livingston Island in the South Shetland Islands.

To the talent and poetic contribution of Nikola Vaptsarov attests the fact that many more literary works are written about him that he himself has created. In the anthology „For Him, Life”, published in 2009, Nikola Vaptsarov is characterized as a great creative person, immortal and unique artistic talent.

е създад. В издадената през 2009 г. антология „За него, живота” Никола Вапцаров е определен като велика творческа личност, безсмъртен и неповторим художествен талант. На него са посветени стихотворения, песни, есета и поеми от 75 автори, като една трета от тях са творци от Англия, Беларус, Виетнам, Германия, Гърция, Индия, Испания, Италия, Колумбия, Куба, Литва, Мексико, Никарагуа, Перу, Полша, Португалия, Русия, Сирия, Турция, Украйна, Унгария, Франция.

За Вапцаров са се изказвали или са го превеждали десетки световноизвестни поети и писатели, включително двама носители на Нобелова награда за литература – италианският поет Салваторе Куазимодо и полската поетеса Вислава Шимборска, която преведе стихотворението на Вапцаров „Прощално” още през 70-те години на ХХ век.

За изключителен принос в европейската и световна култура Никола Вапцаров е обявен за личност на ЮНЕСКО за 2009 г.

Често се казва, че зад всеки велик мъж стои една велика жена и една красива любов, което е напълно вярно и за нашия патрон Вапцаров Моряка. През януари 2010 г. е проведено национално проучване чрез зрителите на БНТ за определяне на най-значимите български събития през ХХ век. Безсмъртната любов на Никола Вапцаров към неговата съпруга Бойка Вапцарова беше избрана от зрителите на БНТ за най-вълнуващата българска любовна история на ХХ век.

Двамата остават вечно верни на обичта си! Стихотворението „Прощално”, написано в килията от Вапцаров за Бойка, е символ на безсмъртието, което само истинската любов може да роди. Това е едно от най-силно въздействащите стихотворения в българската и световната литература, с което само часове преди разстрела на 23 юли 1942 г. Никола Вапцаров се прощава със своята съпруга и любима Бойка.

Poems, songs and essays are dedicated to him by 75 authors, one third of them being artists from England, Belarus, Vietnam, Germany, Greece, India, Italy, Colombia, Cuba, Lithuania, Mexico, Nicaragua, Peru, Poland, Portugal, Russia, Syria, Turkey, Ukraine, Hungary, France.

Many world-famous poets and writers spoke about Vaptsarov or translated his works, including two laureates of Nobel Prize in literature – Italian poet Salvatore Quasimodo and Polish poet Wisława Szymborska, who translated Vaptsarov’s poem „Farewell” as early as the 1970s.

For his exceptional contribution to European and world culture, За изключителен принос в европейската и световна култура Nikola Vaptsarov was declared personality for 2009 in UNESCO’s calendar.

It is often said that behind every great man there is a great woman and a beautiful love, which holds true also for our patron Vaptsarov The Seaman. In January 2010, Bulgarian National TV held a poll among its viewers hoping to determine the most significant events in Bulgarian history for 20th century. The immortal love of Nikola Vaptsarov to his wife Boika Vaptsarova was chosen by BNT viewers as the most moving Bulgarian love story of the 20th century.

The two of them were eternally true to their love! The poem „Farewell”, written by Vaptsarov in his cell for Boika, is a symbol of the immortality that only true love can create. This is one of the most deeply moving poems in Bulgarian and world literature, in which, just hours before the shooting on July 23, 1942, Nikola Vaptsarov took his farewell from his beloved wife Boika.

The beautiful love binding forever Nikola Vaptsarov and Boika Vaptsarova has its contemporary messages to Vaptsarov’s followers – the graduates of the Naval Academy, who know that a seaman’s strength is rooted in the support of his family!

Красивата любов, свързала навеки Никола Вапцаров и Бойка Вапцарова, носи своите съвременни послания към Вапцаровци – възпитаниците на Морско училище, които знаят, че силата на моряка се корени в силата на неговото семейство!

*Никола Вапцаров със съпругата си Бойка
Nikola Vaptsarov with his wife Boika*

Съвсем закономерно именно стихотворението „Прощално” бе определено като мото на проведената от Европейския парламент конференция в Брюксел на 15 ноември 2012 г., посветена на живота, творчеството и подвига на Никола Вапцаров.

Впечатляваща е темата на международния научен форум: „Какво ще ни дадеш, историйо, от пожълтелите си страници?” –

Quite naturally, it was precisely the poem „Farewell” that was chosen as the motto of the European Parliament conference held in Brussels on November 15, 2012, dedicated to the life, work and heroism of Nikola Vaptsarov.

The topic of the international scientific forum is impressive: „What will you give us, History, from your yellowed pages?” – Mes-

ПРОЩАЛНО

На жена ми

*Понякога ще идвам във съня ти
като нечақан и неискан гостенин.
Не ме оставяй ти отън на пътя –
вратите не залоствай.*

*Ще влезна тихо. Кротко ще приседна,
ще отперя поглед в мрака да те видя.
Когато се наситя да те гледам –
ще те целуна и ще си отида.*

Никола Вапцаров

посланията на Никола Вапцаров за свобода, социална справедливост и човечност, преминали отвъд времето и пространството!

Специален гост на конференцията е известният испански писател и драматург Мануел Муньос Идалго, който говори за вечно валидните послания в творбите на Никола Вапцаров. Той изтъква, че Никола Вапцаров е един от най-големите поети на всички времена.

Мануел Муньос Идалго е автор на поемата „Смъртта на Никола Вапцаров“ и театралната пиеса за Вапцаров по повод 100-годишнината от рождението на българския поет „Вапцаров – кървавата бразда“, която се публикува на испански, английски, шведски и български език.

С особено голяма почит се ползва Никола Вапцаров като ярка поетична звезда сред варненската интелигенция, военноморските сили и българското морячество.

За увековечаване името на своя патрон, в Морско училище през периода 1982-1987 г. по инициатива на тогавашния началник на училището контраадмирал Румен Попов, командването и академичния състав, е проектиран и построен паметник на Никола Вапцаров Моряка, открит на 8 октомври 1987 г. Той символизира Вапцаровския дух и стиховете на Вапцаров за Морето – най-голямата Любов на поета! Именно тази романтика и любовта към морето и машините е голямото духовно завещание на Никола Вапцаров към възпитаниците на Морско училище, което те свято пазят и тачат!

Вапцаровци не само

sages of Nikola Vaptsarov for freedom, social justice and humanity, which transcend time and space!

Special guest of the conference was prominent Spanish writer and playwright Manuel Muñoz Hidalgo, who spoke about the eternal appeal and message in the works of Nikola Vaptsarov. He emphasized that Nikola Vaptsarov was one of the greatest poets of all times.

Manuel Muñoz Hidalgo is the author of the poem „The Death of Nikola Vaptsarov“ and the drama about Vaptsarov written for the 100th anniversary of the birth of the Bulgarian poet, „Vaptsarov – the blood-soaked furrow“, published in Spanish, English, Swedish and Bulgarian.

Nikola Vaptsarov is exceptionally admired as a bright poetic star by the Varna intelligentsia, the Navy and Bulgarian seamen.

To perpetuate the name of the patron, during the period 1982-1987, at the initiative of the then head of the school Rear Admiral Ru- men Popov, the administration and faculty, a monument to Nikola Vaptsarov The Seaman was designed and built in The Naval Academy, officially unveiled on October 8, 1987.

It symbolizes Vaptsarov's spirit and Vaptsarov's poems about the Sea – the poet's greatest Love! It is this romantic attitude and the love of the sea and technology that is the greatest legacy of Nikola Vaptsarov to the graduates of the Naval Academy, they hold sacred and cherish!

Vaptsarov's followers not only revere and cherish the legacy of their beloved patron, they continue, create and develop new traditions, but also increase the spiritual

свято пазят духовното завещание на своя любим патрон, а продължават, създават и развиват нови традиции, умножават духовното богатство, завещано им от великия поет. През 2014 г. се поставя началото на една нова традиция – провеждане на Национални поетични празници „Вапцарови дни” в морската столица на България – град Варна, организирани от Община Варна и ВВМУ „Н. Й. Вапцаров”. През 2015 г. националните празници „Вапцарови дни” са проведени от 1 до 5 декември. Те са част от академичния и моряшкия ни принос за честването на 106-та годишнина от рождението на нашия патрон Никола Вапцаров Моряка и 135-та годишнина от създаването на Морско училище!

wealth bequeathed by the great poet. In 2014, a new tradition was created – the organization of National Poetry Festivals „Vaptsarov Days” in the sea capital of Bulgaria – Varna, organized by the Municipality of Varna and Nikola Vaptsarov Naval Academy. In 2015, the National Poetry Festivals „Vaptsarov Days” were held from 1 to 5 December. They are part of our academic and marine contribution to the celebration of the 106th anniversary of the birth of our patron Nikola Vaptsarov The Seaman and the 135th anniversary of the establishment of the Naval Academy!

